

אז כל-יכולת. לוגי האל מניח דאוקא
כהסתייגות

אולי אינך סביר? סביר? יחיד, יחיד, יחיד.

מתן הורביץ 207130253

בראשון מההגיונות על הפילוסופיה הראשונית, הפילוסוף רנה דקארט מטיל ספק בטבע המציאות כפי שתופס אותה, את הספק מצדיק דקארט בטיעון הנשען על טוב האלוהים - אשר מסקנתו היא שהאל הטוב אינו יאפשר לו להטיל ספק. דקארט (סותר מסקנה) זו, ובכך מצדיק ספקנות כה קיצונית. ^{הסתייגות} ^{הסתייגות} ^{הסתייגות}

נחוש להשיל מעליו את כל אמונותיו השקריות, דקארט מטיל ספק בשיטתיות בכל אמונה שאין בכוחו לאמת ללא עוררין. תחילה, מטיל ספק בחוויותיו החושיות¹ - מקור כל האמנותיו²; בהמשך, מטיל ספק בעצם קיומן של החוויות הללו³, ולבסוף, מכביר להטיל ספק אף בצלם האנוש שלו⁴, בקיומם של החושים בכלל. אולם, אין די בכך להטיל ספק באמיתות אשר אינן כרוכות בחושים - במתמטיקה, בגיאומטריה, בהתפשטותם של גופים, בשמים ובארץ, בגדלים ובמקומות⁵. האמנם?

בכדי להצדיק את ספקנותו כלפי האמיתות הללו, פונה דקארט אל האלוהות. תחילה, מגדיר דקארט את האל כטוב - "שהרי אומרים עליו שהוא טוב באופן נעלה מכל". על בסיס הנחה זו טוען כי האל אינו יאפשר לדקארט פיוס שכזה, בו הוא שוגה בכל אמונותיו, והרי אם אינו ישלה את דקארט במציאות כולה, ודאי לא היה מאפשר לו לטעות גם במידת-מה; ואם האל בראו כך שאינו יטעה לעולם, הרי שלא היה מאפשר לו להטיל ספק. אך כפי שנזכרנו, עולה בכוחו של דקארט לסתור את מסקנתו של טיעון זה, ולהטיל ספק עמוק מאוד - בחוויותיו, בחושים, ובאנושיותו ממש. לאור זאת, טיעון האל הטוב קורס - הרי שאין בכוחו של דקארט לדעת שהמציאות אכן כפי שחושב שהיא, ושאינו שוגה תמיד. משקצרה ידו של האל מלכונן את אמיתותיהן של האמנותיו - ולספק לדקארט את הביטחון אותו מבקש, הטלת הספק במציאות הנתפסת היא המסקנה המתבקשת.

אז כל-יכולת, ומה מה שאפשר לו
הוא מטיל ספק בהכלל.

באמור, זאת הוא טוען כי לאחר שקרא
טוען כי דקארט כל-יכולת, האל, "כך
וקרא בראשיתו כי שאלו אלה דברים.

מכיון! הסבר שאם אהיה
השם של הטענה הוא נכונה.
ורק חסרה להחמיש (אהיה) הראשון.

- 1 René Descartes, *Meditations on First Philosophy*. Trans. Donald A. Cress (Indianapolis: Hackett Publishing Company, 1993), p. 12, para. 3
- 2 Ibid.
- 3 Ibid, p. 13, para. 2
- 4 Ibid, pp. 13-14, para. 3
- 5 Ibid, p. 14, para. 2

6 רנה דקארט, הגיונות: על הפילוסופיה הראשונית. ת' דורי מנור (תל אביב: משכל, 2001), עמ' 18, פס' 1.

7 שם.

ביבליוגרפיה

רנה דקארט, הגיונות על הפילוסופיה הראשונית. תרגום: דורי מנור. תל אביב: משכל, ה'תשס"א 2001
René Descartes, "Meditations on First Philosophy". *Meditations on First Philosophy* - 3rd edition.
Translation: Donald A. Cress. Indianapolis: Hackett Publishing Company, 1993